

ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРСТВА ПІД ЧАС ПРЕЗИДЕНТСЬКОЇ КОМПАНІЇ

Актуальність теми дослідження пов'язана з тим, що лідерство - невід'ємний компонент політичної діяльності. Проблеми лідера й лідерства, їхнього місця в суспільстві минулого, сучасного та майбутнього, перспективи їх розвитку та умов формування постійно хвилюють людство. Ця тема набуває особливої актуальності сьогодні, бо якісна перебудова життя суспільства неможлива без кардинального реформування управління, без наявності професійного корпусу політичних лідерів. Лідерство - це не новий стиль керівництва, а засіб організації влади в громадянському суспільстві з розвинутою політичною свідомістю всіх або більшості його соціальних верств. Соціальне й політичне партнерство, взаєморозуміння лідера та його послідовників - основа нової сучасної політики.

Мета дослідження полягає у вивченні особливостей політичного лідерства в Україні під час президентських виборів 2014 року. Основними **завданнями** роботи є: охарактеризувати особливості політичного лідерства під час президентської компанії; вивчити основні політичні лідери Президентської компанії 2014 року; вивчити роль політичного лідера.

Об'єктом дослідження виступає політичне лідерство.

Предметом дослідження є аналіз особливостей політичного лідерства під час президентської компанії 2014 року. Протягом кількох останніх десятиліть погляди на політичне лідерство почали змінюватися. Це сталося тому, що змінилася сама роль лідерства в результаті більш пильної уваги до соціального та економічного розвитку в сучасному світі, до того ж на лідерство стали дивитися більш позитивно, більш конструктивно, ніж у минулому. Погляди на лідерство - хоча й повільно - змінюються також завдяки ретельному дослідженню впливу лідерів, в результаті чого традиційна дихотомія «героїв» і «ординарних особистостей» стала менш реальною, як і дихотомія повірили в теорію «великих людей» і тих, хто стверджує, що «лідери не означають нічого». Але, може бути, найбільша зміна обумовлено фактом, що в наших суспільствах лідерство стало зв'язуватися, перш за все, з поліпшенням соціальних та економічних умов. Звичайно, ця роль лідерства не є ні цілком новою, ні геть винятковою. І в минулому правителям доводилося займатися економікою і соціальною сферою. Але наекономічну і соціальну роль лідерів не дивилися як на одну з перших, а тим більше головну з функцій. Більш того, роль лідерів не розглядалася в контексті динамічного процесу розвитку суспільства. У цілому, по крайній мере, для західних лідерів, найважливіші проблеми полягали в збереженні внутрішнього світу і забезпеченні зовнішньої безпеки. Звичайно, жодна з цих функцій не втрачена і в ХХІ ст. Міжнародні відносини продовжують залишатися важливою сферою турбот багатьох лідерів, причому не тільки в найбільших країнах. Залишається відчуття, що залучення у світові справи підносить лідера більше, ніж «спостереження» за внутрішньо-економічними і соціальними процесами. Хоча міжнародні справи і внутрішній порядок продовжують залишатися предметом постійної турботи з боку сучасних керівників, вони перестали бути центром уваги. Важливіше, мабуть, що соціальні та економічні проблеми майже завжди сприймаються як джерело внутрішнього неблагополуччя і - значною мірою - зовнішніх клопоту [2, с. 252-275]. Але економічні і соціальні проблеми знаходяться не просто в центрі турбот лідера, і не тільки у відсутності уваги до широко розумімого розвитку - головна причина краху лідерів. Самий вузловий момент в тому, що соціальний і економічний розвиток розглядається як процес, який повинен відбуватися безперервно, але, приносячи результати, він у той же час породжує напруженість. Вона повинна бути подолана, якщо ебажання досягти успіху. Тут доречне порівняння з гіркими ліками або приносить муку довготривалим лікуванням, яке, врешті-решт, веде до одужання. Але на відміну від багатьох хвороб, що піддаються лікуванню, процес розвитку пов'язаний не просто з болем, а з майже нестерпними муками. І стосовно до суспільства хвороба може означати відсутність майже будь-якого прогресу, якщо обране лікування неадекватно. Отже, проблеми соціально-економічного розвитку нагадують проблеми медицини в тому сенсі, що часто вони настільки ж невлідимі, як і хвороби людського організму. Але оскільки «хвороби» суспільства набагато тривалішою, оскільки слова типу «агонія» або «колапс» незастосовні до політичного організму, положення політичних лідерів набагато складніше, ніж лікарів. Поява загального вимоги соціальних та економічних змін поставило національних керівників перед такими труднощами, яких ніколи не було у їхніх попередників [4, с. 60 - 70]. До групи лідерів учасників президентських перегонів соціологи зараховують колишнього прем'єр-міністра Юлію Тимошенко. Лідер донедавна найбільшої опозиційної партії «Батьківщина», яка зараз має найбільше портфелів в уряді, є чи найвідомішим українським політиком у світі. На президентських виборах 2010 року пані Тимошенко прогнала Віктору Януковичу 3,5% голосів виборів та посіла

друге місце. В 2011 році Печерський суд Києва засудив Юлію Тимошенко до 7 років ув'язнення й відшкодування 1,5 мільярда гривень збитків через перевищення повноважень під час підписання газових угод з Росією в 2009 році. На свободу Юлія Тимошенко вийшла 22 лютого 2014 року після відсторонення з посади президента Віктора Януковича. Юлія Тимошенко двічі була прем'єр-міністром за президента Віктора Ющенка – в 2005 році та в 2008-2010 роках. На виборах до парламенту в 2002, 2006 та 2007 роках заводила до Верховної Ради фракцію Блоку Юлії Тимошенко. В 1999-2000 роках працювала енергетичним віце-прем'єром в уряді Віктора Ющенка. Партія «Батьківщина» може висунути в президенти Юлію Тимошенко. В 1990-х роках Юлія Тимошенко була соратницею у партії «Громада» прем'єр-міністра Павла Лазаренка, який останні роки провів у американській в'язниці за звинуваченням у фінансових махінаціях. Ренат Кузьмін народився в 1967 році в місті Донецьк та закінчив юридичну академію в Харкові. Олег Ляшко – радикальний кандидат. Про свій намір балотуватися на президентських виборах вже заявив депутат парламенту, голова Радикальної партії Олег Ляшко. Цей політик знаний своєю скандальною поведінкою. У парламенті минулого скликання в 2010 році його виключили з фракції «Батьківщина» за співпрацю з владою. Партія Олега Ляшка на виборах 2012 року набрала 1%, а він до Верховної Ради потрапив через округ у Чернігівській області. Олег Ляшко народився в 1972 році, закінчив юридичний факультет Харківського педагогічного університету. З 2006 року двічі обирався членом парламенту за списком Блоку Юлії Тимошенко. Сучасним політичним лідерам не доводиться вибирати, здійснювати політику постійного розвитку своїх країн чи ні, вони повинні проводити тільки таку політику, інакше їм не втриматися на посаді. З майже повною впевненістю можна сказати, що зміна в головній ролі лідерів викликала трансформацію ставлення до лідерства, яка стала помітна в ході останніх десятиліть. Якщо лідери зайняті в основному «лікуванням» соціальних та економічних хвороб і якщо ця роль вимагає постійного керівництва і управління країною, то стає просто неможливо нехтувати лідером, що було характерно для багатьох політичних теоретиків-класиків, або говорити про роль лідера як ключовий, виключної, що властиво веберовської моделі влади. Навпаки, лідерство повинно розглядатися як фактор, постійно грає позитивну роль в розвиненому суспільстві. Тому повинні бути зроблені зусилля, щоб забезпечити лідерам виконання ролі, що включає в себе, в першу чергу, точне визначення найбільш необхідних особистісних якостей і найбільш ефективної інституціональної підтримки. Цілком зрозуміло, чому в минулому, та й зараз, судження про лідерів і лідерство були часто настільки негативні. Занадто багато керівників виявлялися такими тиранами і деспотами, що природна реакція полягала в спробах обмежити їх владу шляхом створення структур, що діють як бар'єр на шляху посягань на «виконавчу» влада. У детальних дослідженнях часто вдається показати точну роль особистісних компонентів у контексті лідерства. Однак інтуїція підказує, що ця роль велика. Спостереження свідчать про те вплив, який можуть мати лідери завдяки своїй чарівності, зовнішності, ораторській майстерності та популярності, але також інтелекту, хитроумію або рішучості. Причому такі спостереження відносяться не тільки до Черчілля, де Голлю, Рузвельту, Кеннеді, Насеру, Нкрума або Перону. Труднощі можуть бути зведені до мінімуму, тільки якщо лідер виявляє здатність до розуміння адміністративного процесу і звертає хоча б якусь увагу на деталі. Саме це мають на увазі, коли говорять про «цільову орієнтацію» лідера. Цільова орієнтація повинна включати певний інтерес до розгляду конкретних проблем, породжених виконанням рішення, і певну готовність «спустити» від загального до конкретного. Але тут теж таїться небезпека: надмірна увага деталям віднімає час, який можна більш плідно використовувати для вирішення інших проблем. Серед американських президентів такої стилістики був характерний для Картера, вникати, на відміну від Ейзенхауера і Рейгана, у всі деталі. І все-таки цільова орієнтація не повинна розглядатися як чисто негативна риса: коли бюрократія неефективна або коли адміністрації пред'являються високі вимоги, наприклад, при проведенні нової політики, більш пильну увагу до деталей може бути передумовою успіху. У ході контактів з третьою групою - з широкою громадськістю - потрібно іншу якість лідерів - товариськість. Усі лідери повинні бути «товариські», особливо цього потребують загальнонаціональні політичні лідери. Деякі ситуації вимагають від них того, щоб вони були популярними або в традиційному сенсі слова - «харизматичними». Про лідерів дуже часто судять по їх «товариськості», оскільки спосіб їх спілкування з людьми може збільшити їхню популярність. У результаті, люди, акцентуючи увагу на товариськості лідера, можуть недооцінити роль інших його особистих якостей. Оцінка впливу лідерства неможлива без детального вивчення як «схильностей» лідерів, так і характеристик середовища. Ось чому абсолютно нереалістично вважати, що вплив лідерів або «грандіозно», або «відсутній». Так само нереалістично вважати, що лідер один може визначити політику, і що його політика (з її результатами) є цілком продукт середовища. Навіть поверхове спостереження показує, що лідери змінюються в тій мірі, в якій вони впливають на суспільство. Цей ступінь піддається оцінці в загальному, безсумнівно з'являться і більш точні вимірювання, оскільки ведеться ретельний порівняльний аналіз специфічного вкладу лідерів в

суспільство, а саме - цілей, які вони переслідують, будучи при владі. Ці цілі можуть бути піддані порівнянню, враховуючи, що для аналізу впливу лідерів важливо, якою мірою вони прагнуть до зміни статус-кво - вшир чи / і вглиб. Хоча на сьогодні визначені лише загальні контури впливу лідерів, вже ясно, що нереалістично очікувати від них значних і безперервних перетворень до тих пір, поки ситуація «не дозріла». [3, с. 170 - 192].

Висновки. В останнє десятиліття соціально-політична ситуація в країні різко змінилася. Наукову і суспільне середовище перестало влаштовувати положення забуття історичних діячів з позиції оцінки їх ролі і місця в історичному процесі, мотивації їх вчинків, психологічних, моральних, фізіологічних та інших особистісних властивостей і якостей. Здоровому глузду неприємно, коли в історико-політичних трактатах діють безтілесні манекени, які виражають інтереси класів і соціальних груп. Не можна стверджувати, що для вітчизняної науки проблема є новою. Окремі її аспекти розглядалися істориками, філософами, політологами і представниками інших суспільних дисциплін. Але в плані дослідження політичного лідерства як самостійної теми вітчизняні політологи роблять перші кроки: поки невелика кількість публікацій. Довгий час у вітчизняному суспільствознавстві панувала думка, що якщо ліквідовані антагоністичні протиріччя, то автоматично зняті проблеми політичного лідерства. Однак проблема існувала і, більше того, в умовах радянського суспільства боротьба за владу, впровадження та реалізації політичних програм, зміна і утвердження політичних лідерів часто оберталися культом особистості, беззаконням і масовими репресіями. В умовах демократизації зростає роль наукового управління життям суспільства, значення вивчення проблеми політичного лідерства та політичних еліт. Політичне лідерство являє собою постійне пріоритетний і легітимний вплив однієї або кількох осіб, які займають владні позиції, на все суспільство, організацію чи групу. Політичний лідер - одночасно є суб'єктом і об'єктом політичного процесу. Суб'єктом його робить те, що він за своїм непересічним якостям стає на чолі соціально-політичних рухів з метою реалізації інтересів спільнот, його висувують. Заради цього лідер наділяється владними повноваженнями, тобто правом направляти зусилля, волю, інтелект людей, а також оперувати матеріальними, фінансовими цінностями.

Література

1. Цвік М.В. *Загальна теорія держави і права: [Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів]* / М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін. – Харків: Право, 2015. – 495 с.
2. Сухонос В.В. *Теорія держави і права: Навчальний посібник.* – Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. – 536 с.
3. Латигіна Н.А. *Українська демократія сьогодні: спроби і помилки* / Н. Латигіна // Гуманітарн. вісн. Запорізьк. держ. інженерної академії : зб. наук. праць / гол. ред. В.Г. Воронкова. – Запоріжжя : Вид-во ЗДІА, 2014. – Вип. 34. – с. 60 – 70
4. *Режим доступу: електронний ресурс:* http://24tv.ua/ru/julija_timoshenko_tag26/
5. *Режим доступу: електронний ресурс:* <http://politrada.com/dossier/Oleg-Valerevich-Lyashko/>.
6. Ковтун, І. *Один із аспектів взаємодії релігії та суспільства [Електронний ресурс]* / Ігор Ковтун.
7. Ковтун, І. *Про “онтологічне” підґрунтя поняття буття [Електронний ресурс]* / Ігор Ковтун.
8. Гурик, М. І. *Українська політична еліта: історичний огляд і перспективи розвитку.* / М. І. Гурик // *Інтелігенція і влада.* Одеса: Астропринт, 2006. – С.67-73.